

A photograph of three healthcare professionals (two men and one woman) in white scrubs, leaning over a patient in a hospital bed. The image is overlaid with a semi-transparent red filter. The text is centered over the image.

WEGWIJZER
TOEMKOMSTIG TALENT ZORG
Belevingsgerichte zorgoriëntatie

STIMULANZ
Anders **leren** in de zorg

Deze wegwijzer om toekomstig talent warm te maken voor de zorg is tot stand gekomen in het project 'StimulanZ'. Gedurende drie jaar (2023-2026) hebben tien Vlaamse en Nederlandse projectpartners samengewerkt: Provincie Antwerpen, Universiteit Antwerpen, Fontys Hogescholen, AG Stedelijk Onderwijs Antwerpen, Avans, Summa College, AP Hogeschool, Regionaal Technologisch Centrum-Antwerpen, VIVES-Noord en VIVES-Zuid.

Deze wegwijze om toekomstig talent warm te maken voor de zorg is ontwikkeld in juli 2026 door (auteurs in alfabetische volgorde): Axel Dingemans.

1. VOORWOORD

Methodiek Belevingsgerichte Zorgoriëntatie

De zorgsector staat voor een dubbele uitdaging. Enerzijds neemt de vraag naar zorgprofessionals de komende jaren sterk toe. Anderzijds blijkt dat veel kinderen en jongeren slechts een beperkt beeld hebben van de brede waaier aan beroepen, talenten en ontwikkelingsmogelijkheden binnen de zorgsector. Wie nooit in aanraking komt met zorg, kiest er zelden bewust voor.

Vanuit die overtuiging ontwikkelde Stedelijk Onderwijs Antwerpen binnen het Interreg-project **StimulanZ** het **Open Zorglab**: een innovatieve leeromgeving waar beleving, simulatie en praktijkgericht leren samenkomen. Jongeren krijgen er de kans om de zorgsector niet alleen te ontdekken, maar vooral zelf te ervaren. Door actief deel te nemen aan realistische situaties, innovatieve technologieën en interactieve opdrachten bouwen zij een realistischer beeld op van zorgberoepen én van hun eigen talenten.

Tijdens StimulanZ groeide het Open Zorglab uit tot veel meer dan een simulatieruimte. Het werd een ontmoetingsplaats waar onderwijs, zorgorganisaties en middenveldpartners samen leeractiviteiten ontwikkelen voor zeer uiteenlopende doelgroepen. Leerlingen uit het basisonderwijs, OKAN-leerlingen, jongeren uit het jeugdwerk, leerlingen uit het secundair onderwijs en onderwijsprofessionals maakten kennis met een vernieuwende manier van leren waarin beleving, reflectie en praktijk centraal staan.

De ervaringen binnen StimulanZ bevestigen dat één uniforme aanpak niet werkt. Iedere doelgroep vraagt een eigen voorbereiding, begeleiding en didactische aanpak. Tegelijk bleek dat een aantal principes steeds terugkeren en bepalend zijn voor het succes van de activiteiten.

Deze praktijkgids bundelt die inzichten. Ze beschrijft geen vast draaiboek, maar een overdraagbare methodiek die organisaties ondersteunt bij het ontwikkelen van kwaliteitsvolle, belevingsgerichte zorgoriëntatie. De gids wil inspireren om jongeren op een positieve manier kennis te laten maken met de zorgsector, hun talenten te versterken en samen te bouwen aan de zorgprofessionals van morgen.

Het Open Zorglab toont dat krachtige leerervaringen ontstaan wanneer onderwijs, zorgorganisaties en middenveldpartners samen verantwoordelijkheid opnemen. Niet de infrastructuur staat daarbij centraal, maar de samenwerking tussen mensen die geloven dat iedere jongere de kans verdient om zijn of haar talenten te ontdekken.

2. VISIE OP BELEVINGSGERICHTE ZORGORIËNTATIE

Jongeren kiezen niet voor een beroep dat ze nooit hebben kunnen beleven

Veel kinderen en jongeren komen slechts beperkt in contact met de zorgsector. Hun beeld van zorg wordt vaak gevormd door persoonlijke ervaringen of door wat zij zien in de media. Daardoor blijven de veelzijdigheid van de sector, de verschillende beroepsprofielen en de maatschappelijke betekenis van zorg vaak onderbelicht.

Het Open Zorglab vertrekt vanuit een andere benadering. Jongeren ontdekken de zorg niet door er uitsluitend over te horen, maar door ze actief te beleven. Door realistische situaties te ervaren, zelf handelingen uit te voeren en in gesprek te gaan met zorgprofessionals ontstaat een leerervaring die verder gaat dan klassieke studievoorlichting.

Belevingsgerichte zorgoriëntatie heeft daarom niet als doel jongeren te overtuigen om voor een zorgopleiding te kiezen. Het doel is hen op een authentieke manier kennis te laten maken met de sector, zodat zij vanuit eigen ervaringen kunnen ontdekken waar hun interesses en talenten liggen.

Simulatieleren als brug naar de beroepspraktijk

Binnen het Open Zorglab wordt simulatieleren niet beschouwd als een doel op zich, maar als een middel om jongeren voor te bereiden op authentieke praktijkervaringen.

Door te oefenen in een veilige leeromgeving krijgen deelnemers de kans om vaardigheden uit te proberen, fouten te maken en samen te reflecteren, zonder de druk van een reële zorgsituatie. Hierdoor groeit niet alleen hun technische vaardigheid, maar ook hun zelfvertrouwen, communicatie en samenwerking.

Simulatieleren vormt daarmee een brug tussen kennismaken, leren en uiteindelijk ervaren op de werkvloer.

Talent centraal

Iedere jongere beschikt over talenten.

Belevingsgerichte zorgoriëntatie vertrekt daarom niet vanuit de vraag "Wie wil later in de zorg werken?", maar vanuit de vraag:

"Welke talenten ontdekken jongeren bij zichzelf wanneer zij zorg mogen beleven?"

Tijdens de workshops leren deelnemers samenwerken, communiceren, observeren, problemen oplossen, verantwoordelijkheid opnemen en zorg dragen voor anderen. Deze vaardigheden zijn niet alleen waardevol binnen de zorgsector, maar ook binnen andere opleidingen en beroepen.

Door succeservaringen centraal te plaatsen groeit het vertrouwen van jongeren in hun eigen mogelijkheden.

Leren in een ecosysteem

Het Open Zorglab gelooft dat kwaliteitsvolle zorgoriëntatie niet door één organisatie alleen gerealiseerd kan worden.

Scholen, zorgorganisaties, lokale besturen en middenveldpartners brengen elk hun eigen expertise binnen. Door deze samenwerking ontstaat een krachtige leeromgeving waarin jongeren op verschillende manieren met de zorgsector in aanraking komen.

Het Open Zorglab fungeert daarbij als een open ontmoetingsplaats waar onderwijs, werkveld en samenleving samen innovatieve leerervaringen ontwikkelen.

Deze samenwerking maakt het bovendien mogelijk om ook doelgroepen te bereiken die via het reguliere onderwijs minder gemakkelijk bereikt worden.

Onze uitgangspunten

De methodiek van het Open Zorglab steunt op zes uitgangspunten:

- **Beleven** – jongeren leren door actief te ervaren.
- **Verwonderen** – nieuwsgierigheid is het begin van leren.
- **Reflecteren** – ervaringen krijgen betekenis door erover in gesprek te gaan.
- **Verbinden** – onderwijs, werkveld en middenveld versterken elkaar.
- **Oriënteren** – jongeren ontdekken hun talenten en toekomstmogelijkheden.
- **Groeien** – iedere deelnemer verlaat het Zorglab met meer kennis, meer vertrouwen en nieuwe inzichten.

3. DE BOUWSTENEN VAN BELEVINGSGERICHTE ZORGORIËNTATIE

De ervaringen binnen StimulanZ tonen aan dat een succesvolle workshop veel meer is dan een goed programma of een inspirerende locatie. De grootste impact ontstaat wanneer verschillende bouwstenen samenkomen. Deze bouwstenen vormen de kern van de Methodiek Belevingsgerichte Zorgoriëntatie en kunnen toegepast worden binnen uiteenlopende doelgroepen en contexten.

Bouwsteen 1 – Vertrek vanuit partnerschap

Sterke zorgoriëntatie ontstaat niet binnen de muren van één organisatie. Het Open Zorglab brengt onderwijs, zorgorganisaties en middenveldpartners samen rond één gedeelde ambitie: jongeren op een authentieke manier laten kennismaken met de zorgsector.

- Elke partner brengt daarbij een eigen expertise binnen.
- Onderwijs kent de leerdoelen en de leerlingen.
- Zorgorganisaties brengen de beroepspraktijk binnen.
- Middenveldorganisaties kennen de leefwereld van kwetsbare doelgroepen.
- Het Open Zorglab verbindt deze partners in één gedeelde leeromgeving.

Een duurzame samenwerking zorgt ervoor dat activiteiten niet op zichzelf staan, maar deel uitmaken van een breder traject van talentontwikkeling en oriëntering.

Bouwsteen 2 – Bereik jongeren via vertrouwde partners

Voor doelgroepen buiten het reguliere onderwijs is samenwerking met intermediaire organisaties essentieel.

Jongeren uit het jeugdwerk, OKAN of andere kwetsbare doelgroepen worden vaak niet rechtstreeks bereikt door onderwijs- of zorgorganisaties. Organisaties zoals **KRAS Jeugdwerk**, **JINC**, scholen en andere lokale partners beschikken reeds over een vertrouwensrelatie met deze jongeren.

Binnen StimulanZ bleek deze samenwerking een belangrijke succesfactor. Door aan te sluiten bij bestaande netwerken en begeleiding konden jongeren bereikt worden die via klassieke communicatie moeilijk toegankelijk zijn.

Goede praktijk

De samenwerking met KRAS Jeugdwerk bracht het Open Zorglab in een stroomversnelling. Niet alleen werden jongeren bereikt die anders moeilijk zouden deelnemen, ook de voorbereiding, begeleiding en opvolging kregen hierdoor veel meer kwaliteit.

Bouwsteen 3 – Investeer in voorbereiding

Een workshop begint niet wanneer deelnemers het Open Zorglab binnenstappen.

Een goede voorbereiding verhoogt de betrokkenheid, verlaagt de drempel en zorgt ervoor dat deelnemers meer uit de activiteiten halen.

De ervaring met **KOZI (OKAN-school)** toont dit duidelijk aan. Door vooraf reeds EHBO-vaardigheden aan te leren en jongeren kennis te laten maken met enkele basisbegrippen, kwamen zij met meer zelfvertrouwen naar het Zorglab en namen zij actiever deel aan de workshops.

Een voorbereidende activiteit hoeft niet uitgebreid te zijn. Belangrijk is dat deelnemers weten wat ze mogen verwachten en zich voldoende veilig voelen om actief deel te nemen.

Bouwsteen 4 – Laat jongeren beleven

Beleving vormt het hart van de methodiek.

Deelnemers leren vooral door zelf te doen, te ervaren en te experimenteren. Daarom bestaat een workshop hoofdzakelijk uit interactieve activiteiten waarin deelnemers actief betrokken worden.

Mogelijke werkvormen zijn onder andere:

- immersieve ervaringen;
- VR-toepassingen;
- EHBO;
- simulatie met Leon;
- ervaringsgerichte opdrachten;
- interactieve opdrachten in kleine groepen.

Technologie is hierbij geen doel op zich, maar ondersteunt het leerproces en maakt complexe zorgsituaties toegankelijk.

Bouwsteen 5 – Reflecteer en verbind

Een krachtige leerervaring ontstaat wanneer deelnemers kunnen stilstaan bij wat zij ervaren hebben.

Reflectie helpt jongeren om ervaringen te koppelen aan hun eigen talenten, interesses en toekomstmogelijkheden.

Vragen zoals:

- Wat vond je het leukst?
- Wat verraste je?
- Welke talenten gebruikte je vandaag?
- Zou jij later in een zorgberoep kunnen werken?

maken van een activiteit een betekenisvolle leerervaring.

Bouwsteen 6 – Bouw verder na de workshop

Een workshop is geen eindpunt.

De grootste impact ontstaat wanneer deelnemers na afloop nieuwe kansen krijgen om zich verder te oriënteren.

Dat kan bijvoorbeeld via:

- een vervolgworkshop;
- een bedrijfsbezoek;
- een kennismaking met een zorgopleiding;
- een bliksemstage;
- een traject arbeidsmarktoriëntatie;
- verdere begeleiding door een partnerorganisatie.

Door activiteiten met elkaar te verbinden ontstaat een doorlopende leerroute waarin jongeren stap voor stap hun talenten kunnen ontdekken.

4. SAMENVATTING

De Methodiek Belevingsgerichte Zorgoriëntatie steunt op zes samenhangende bouwstenen:

- Werk vanuit partnerschap.
- Bereik jongeren via vertrouwde organisaties.
- Investeer in voorbereiding.
- Laat jongeren beleven.
- Reflecteer samen.
- Bouw verder na de workshop.

Geen enkele bouwsteen staat op zichzelf. Juist de combinatie van deze elementen zorgt ervoor dat belevingsgerichte zorgoriëntatie een duurzame impact heeft op jongeren én op de samenwerking tussen onderwijs, zorg en middenveld.

Wil je als organisatie graag kennismaken met het Open Zorglab? Wil je naar aanleiding van deze wegwijzer verder afstemmen over hoe je toekomstig talen warm kan maken voor de zorg? Aarzel dan niet op contact op te nemen met:

- Joyce De Buysscher - Coördinator Open Zorglab – joyce.debuysscher@so.antwerpen.be
- Axel Dingemans – Manager Onderwijs Arbeidsmarkt – axel.dingemans@so.antwerpen.be